

Forfatter: Bille, Peder

Titel: BREV TIL: Gyldenstjerne, Mogens FRA: Bille, Peder (1565-08-02)

Citation: Bille, Peder: "BREV TIL: Gyldenstjerne, Mogens FRA: Bille, Peder (1565-08-02)", i *Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre (2. bind)*, I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD, s. 673. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-000743146-006-shoot-L0007431460060564.pdf> (tilgået 15. maj 2024)

Anvendt udgave: Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre (2. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

I Feltlejren for Elfsborg, 2. August 1565. Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne. De besvarer hans 3 Breve: Om Skibene med Proviant, om Lifland og Hertug Magnus, Flaaden, Lybækkerne og Svenskerne. Gammel Ledøse er brændt, Skærmydsler med Svenskerne. Danskerne ligger ved Elfsborg og kan intet udrette. Rytterne og Knægtene er uvillige. Om Mikkel Zelle, Ole Skriver og andet. Om Klaus Akselsen Rosenkrantz's Gods. Om de lybske Admiraler. Der mangler Penge og Klæder paa Baahus og Skibene. Ingen vil modtage Klippinge. De fraraader at sende flere Knægte derop. Om Forholdet mellem Knægtene. Man har mistet mange Folk, og mange er syge.

J H

Vor venlig helssen nu oc altid for sendt met Vor Herre. Kære her Maaens, frænde oc besynderlig(!) gode ven, Gud s. 674beuarre eder fra alt ontt oc vnne vos at findis glade oc helbrede. Giffuendis eder venligen at vede, at vy vdj these dage haffuer fanged iij eders breff, thet første ly. dendis om, att vaare høsstrer ¹⁾ har været vdj Køffuenhaffn til thi begrauelsser ²⁾, oc j bemeller, at Bergette er dragen til Bergete Gye til Brænnetud(!), ti hun har været naaged ille til pas, hues Gud kænne vos ont gjør. Then gode Gud hussualle hinne oc vnne hin god bod paa same hinnes skrøffuelighed etc. Vi for fare oc vdj same breff, at thet nu begynder at dø fast ³⁾ vdj gen vdj Siællen; Gud alsom mettiste stelle thet naadelig oc straffue oss icke effter vaar for stiænneste(!) etc. Kære her Maaens, som j skriffuer, at j har skecked ij skiff her op, som er lad med fithalle, som skal til hussen ⁴⁾, at vy thet tøm vdj mellom skulle skiffte, saa var Dragen løffuen til Bohus met hues hand inne haffuer, oc [er hand] ⁵⁾ intet met oss; men thenn anne(!) skiper paa Suannen hand er her. Hues hand inne har, skal bliffue dom delt vdj mellom effter eders skriffuelser etc. Som i oc for meller, at Dragen skulle met thet første korne ned vdj gen, hand var forlossed, saa vel vi thet bestelle. Oc som i giffuer thil kenne, at thet er stunnum jcke møgen pruuianne for honne, hues vy vel tro; ti thet er en vnner, thet kand være naaged effter thi manne hus, som j skriffuer om, j har at bespisse, for vden skiffuen, som icke thager en ringe pruuianne etc. Som j oc giffuer til kænne, at herre mesterenen (!) har vunen Perno met storm oc fick ter et stor bytte, oc at hertu Maaens er dragen jnd j Vigen ⁶⁾ oc then at jnd thage vdj gen, oc at hermessteren atter for s. 675Rævel, Gud giffue tom løcke. Oc bedendis eder gærne, om j for vider tidenne fra Liffan, atj ville haffue then vmage oc skriffue oss til etc. Kære her Maaens, som j oc skriffuer, at thi Suenske fick vor Jægermester ¹⁾ henn, oc som vort folck har holt seg ille nu saa vel som til faaren vdj salig Herlu Trolles tid, hues tidenne Gud [kæn]ne ²⁾ vos gansske ont gjør; Gud straff tøm, som saa ille har holt seg, oc tro vy vel, thet bliffuer tom heller jcke skent mett tidenn. Som i oc skriffuer, at vor orlffs skiff lige for Falsterbo reff, oc Erick Rud met thi ij lypsske omeraller er komen til Køffuenhaffn oc ville thalle met konn. mat t oc hans mat t er paa Abramstrop, saa var thet vel saa nøtig, thet hans mat t færred torn aff til skiffuen vdj genn, som thage then jackt vare, thet oss synes. I ville oc skriffue oss til, haud(!) aff sked konn. mat t gjør met thi Lypske etc. Oc som j skriffuer, attj suenske orloffs skiff er løffuen in vdj skæren vdj gen, saa for haaffues oss, atti en oc skal haffue at flække oc bøde paa, saa ti icke for snart skal korne j søen vdj gen etc. Thi tidenner, som Torbørn Bille har skreffue lens Truedsen ³⁾ til, ... ⁴⁾ har vi oc sport at skal værre sant etc. Vy for fare oc, at thi Suenske brende paa Møen, thet var oc men for sømeisse; Gud bode, at mand icke bærre varrer sin sag. Oc som j skriffuer, at Torben Bille er for ventendis met thet første, saa bedendis eder, atj ville skreffued oss et or til, huor hand skal hen mett sam folc, for samlled er etc.; tj vos synnes, at thet icke er raad at sænne dom her op alle 1), men j m hage skøtter haffde mand vel behoff, om mand dom kunne bekomme etc. Kære her Maaens, som j oc vider for meller vdj eders breff, at eder for haffues, at effter thi the Suensske erre op rugt aff tøres s. 676læger, at vy tha skulle øde thet Gamlle Løsse 2), saa er thet sket nu vdj søndages, tha beff(!) thet brændt oc thet større her Stenns skiff, og vy haffde vel gærne hafft thet ner, men ther var jngen raad til; saa beff(!) thet slæt op brændt etc. Oc bleff ther vel bræntt iij eller v c gaare same dag oc ij aff her Gøste Olsens sæde gaarre, oc drog vy iij mil fra Løsse oc der lægrede oss thenn nat. Vdj mandages at morgen ved v slæt tha kom thi Suensske for vor læger, saa thi var paa et slange skud ner lægeren, før vy veste et or der aff, ti ti haffde faat ti kundskaff, at vy varre dragen til gamle Løsse; oc laa der 3) en skoff, som vy i søndages droge vdoffuer, ther haffde ti tenckt at vært vor gest, men di kom for sille tis vær, ti ther var en on væg vdj gemen same skoff etc., oc var ther en liden aa vdj mellom tom oc oss, oc var thi v fanner rytter, ther vy saae, men som siger, thi vare vij, oc some ix oc elluffu fenicker knætte; men vy saae icke vden v fanner. Men thi haffde manne hage skøtter met tøm, oc skermøssled hage skotterne til samen odoffuer aaen, oc bleff der vel skot oc død oc saare er en x eller xv aff hage skotterne paa vor sside, ter bleff oc naalle paa dør[is] side; en aff hertu Adellofs en spender bleff skot oc strax døde. Herre van Dun ¹⁾ bleff skot i set [lar] ²⁾, dog met Guds hielp bliffuer inted at skade. Otte Gyde ³⁾ slog et for floged lod paa honnen, dog met Guds hielp bliffuer ham jnted at skade der aff etc. Saa holt uy vel saa mod en annen vel ij timer; og drog naagel aff vaarre rytter vdoffuer i broen til tom oc ville skermysled met torn 4), men ti ville inted til tøm; saa droge thi aff. Vy kunne s. 677jntted korne effter tom, thi thi haffde saa stor for del strax bag dom til at ti ¹⁾; saa drog[e] vy hid til Eisborre oc sloge vaar læger her, oc brenne vy saa slæt aff, huad her var paa vægen vdj mellom, oc var thet iij eller iij mil her fra, vy laa den nat. Kære her Maaens, saa kand vy nu inted mer vdrætte her oc kunne oc jngen stæd korne jnd vdj lanned vider her met vome ²⁾, oc thi tysske rytter velle icke fra tøres vonne; vy haffde en bange nock, vy kunne faa dom fra vonne ti ij netter, vij var nu bortte, ti mand kunne icke faa vonne m[et]. Saa atte vy met Guds hielp her fra vdj morgen oc neder til Var biærre. Er thet mueligt, at vy kan faa en væg, som mand kand age met vonne, tha vel vy

strax der fra oc jnd vdj Vester Gyllenn³⁾; men rutter oc knætte er møged vuelig og vel haffue tysske penninge, oc er til befrøttendis, at hues ti tom icke faa, tha faa vy tom jcke op vdj genn etc. Kære her Maaens, som i vider giffue thil kænne vdj eders breff, at Meckel Sælle⁴⁾ bleff ret, saa var thet hans fortiantte løn; Gud være ham naadig etc. Oc som j skriffuer, Olle skriffuer⁵⁾ i Rosskylle har jngen farre stanned, siden hand var j thet staader gille⁶⁾, hues Gud kænne vos kært er⁵⁾. Kære her Maaens, som i oc skriffue, at konn. mat t har faat bud fran thi pumerske gesantthe, atti var komen til lannemercke, saa bedendis gærne, atj ville skriffue oss til, huad god for trøsting thi førre met tøm etc., oc i ville oc skriffue vos til, om i faar naagen bud fra legatten⁷⁾. Oc som i skriffuer, at Inger⁸⁾ lørn s. 678Brades beholle sanchte Peders kloster, saa er thet vel etc. Som j oc skriffuer om Torlu Bill¹⁾, [saa haffde]²⁾ lens Vlstan beuelled, at Peder Knudsen³⁾ skulle haffue thaged seg thet til; som vos syntes, haffde thet oc vært best, som vy oc har eder til skreffued; saa syntes oss ennu, at thet var best, at Jens Holgersen fick konn. mat t breff, at Peder Knudssen kom der til oc Thorlu fick kongen breff, at hans mat t ville bruge ham annenstæd. Som i skriffuer, at j sænner en j lest krud til huert hus oc vi skal sige tom, at her er icke mer aff at lade, thet skal oc ske etc. I skulle oc bekom skaffelunne til, hues lod 6) som ti velle haffue etc. Som j oc skriffuer, at Karinne Valkendrop⁴⁾ kender seg ved salig Claus Axsselsens⁵⁾ gos oc Peder Krestersen⁶⁾ for arringer nock, saa tro vy, at hun har ter lided met, oc er vy oc j den tro, at huem hans arring skal være, bør at giørre regenscaff, om mand maa veder fares ret etc. Kære her Maaen(!), vy vede nu inted vider, vy kunne giøre der til, før Gud vel, vy korne hiem. Ter som j vede naage, vy kunne der om bestelle, atj tha ville skriffue oss till, vel vi ger(!) giøre, hues mueligt er etc. Som j skriffuer om Jens Kos met thet vand, hand skulle dreck, saa har vy saut ham thet; hand betacker eder gærne oc sagde, at hand ville sel skriffue eder til der om met thet første etc. Kære her Maaens, som j bemeller vdj thet anned eders breff, som skiperen paa Suannen haffde mett seg, atti vel skriffuer, hauad(!) s. 679ti velle haffue, men thi skriffuer jnted, huad thi bekommer, saa velle vy bestelled baa hos Jens Kos oc Jens Vlstand, huad ti faar fra Jyllen, thet skal thet(!) sænne eder klart regester 7) paa etc. Oc som j skriffuer, at then skiper paa Suannen skulle thage naagen mel oc humlle ind for Helssing ør, saa fæck han der mel xiiij lester, humlle viij sæcke etc. Thet bil.. skal oc bliffue dom delt vdj mel, som j skriffuer om etc. Vj for fare oc, at thi ij lypsske omeralle er dragen met raaded til konn. mat t; j ville lade oss vede, huad der beslutet bliffuer etc. Oc som j bemeller, at for ne ij omeraller har nu i then sist skermøssel holt seg vel, oc ther har [oc] vært naagen aff tørs skiff, som har lo..vne [Hø]gen; Gud vne dom oc di andre ma[n]ge, som haffuer giort], døres rette løn etc. Oc som vy forfare aff s[am]e eders skriffuelsse, tha haffde vorre skiff hart at faat voffue[r]honnen, haffde thi men faa naagen vnsæt[nin]g. Gud bode, at mand siegt skal hørre etc. Thenn gode Gud beuarre alle vorre venner oc giøre en god ende paa thenne for deruelig kri, for thagen er etc. Kære her Maaens, som j oc bemeller vdj thet 3, eders breff, at siden vy skreff konn. mat t til om salig Claues Rossenkransse gos, tha har lens Truedsen faat befallning¹⁾ paa at aname Hielmsø, met hues gos som der til liger, saa kand vy vel tro, at vi nyder thet got at, at vy er i konn. mat t for fal. Vi fick ter ingen suar²⁾ paa, annen som vy eder til faaren har til skreffued; vel then gode herre brug vaal, tha har fatige ontt at giøre. Oc som j vider bemeller j same eders breff, at thenn tid som Peder Krestersen bleff fangen, tha anamed Maaens Clauesen³⁾ Hielmsø gaar oc gos, tha bleff thet anamed s. 680saa paa en ret, til Peder Krestersen eller naagen paa hans vegne ville giøre regenscaff, hues Peder haffde opborred aff salig Klauesse gos; naar thet bleff giort klart, saa haffde mand jnted vider met Peders gos at giørre, oc kand vy vel tro, at ter som vy enten skriff konn. mat t til, eller naagen aff vaar venner ther thailed hans mat t til, tha for mener vy vel, at vy nyder thet tog inted got at; men ter som eder synnes, at vy ter i skal skriffue naagen til, eller i veste naagen anne maade, vy kunne giøre naaged sagen til thet beste, j vel skriffue oss til, velle vi thet gærne giøre, som vy oc plætig er etc. Kære her Maaens, thi knætte, som kom til Bahus, haffuer Jens¹⁾ ingen penninge til, oc er ti saare nagen; j ville derfor vel giøre at lade giffue thet konn. mat t til kenne eller oc thal met rænttemesteren der om, at ther motte sænnes tom naagen penninge oc naaged graafft klæde til tøm met thet første, saa thj kunne bliffue klæd, ti vinteren stunner til, oc j sel vel kand tencke, huad mand kand giører(!) met naged folck etc. Torlu Byl var oc hoss oss vdj dag, begæred, at vy ville oc skriffue eder til, at hand motte faa penning til thet folck, som hand h[ar] pa]a thi pincker; thi hand siger, attj jcke [har] [f]aat penninge vdj lang tid. Tis ligeste har hand krud oc lod; hand siger for oss, at hand jcke har alt samens til j c skud, oc er thet jntted anned skøtt, han har, en barsser²⁾, men hand vel dag senne eder skaffuelunne til loden med Jackop Medebor³⁾, ti hand maa hiem, ti hans segel duer slæt intted etc. Saa giffue thi oc til kenne, at ter som ti for jcke anned en klepinge, tha maa man saa gærne jnted sænne hid, thi vdj Norre thage thi slet jngen klepinge; oc siges, at ter som ti skulle køffue van, tha fick s. 681thi thet icke for klepinge, oc ti klager, at thi heller ingen klepinge kunne yde hos læns mennene, thi at skriffuerne siger, at renttemesteren vel jcke thage klepinge, naar tj giørre regenscaff, saa at ther som mand jcke faar raad der til, tha maa mand saa gerne jnted haffue som klepinge 8), ti mand faar slæt jntted for dom; atj ville thencke thet beste raad her vdj etc. Kære her Maaens, vi har oc skreffued konn. mat t til om daller til rytter oc knætte; j ville hielpe til, at vi motte faa suar der paa met thet første, at vi motte vede, huor efter vy oss rette kand, at vy icke skulle lige for længe vdj konn. mat t land oc for der¹⁾ thet mer, en thet er, ti j vede vel, at vy hanlier jcke dert ber²⁾, huor vy drage fræm, en finderne etc. Vi har oc forstaaed aff Daniel Ransso, at hand har skreffued konn. mat t til 9), at hand vel haffue løren van Huls³⁾ knætte her op til seg; saa var got folck vel for nøden, ti vy er møged suage; men hues thi korne her op, frøtte vy, thet skal gaa vnderlig til, thi

the er alle rede vnøtig nock, oc thet lille bytte, som nu vanckede ved Gamlle Løsse, som Skotter oc ti dansske knætte fick, thet gior ti Tysske tøm til pris j gaar her i lægeren oc tug ther aff, huad ti ville. Mand klager thet for øffuersten, tha suarer hand vel, lader profaassen gaa hen met tøm, som klager; naar ti tha kørner fræm, tha faa mand icke vden vnøtig or oc byess hug til skaden, hues ti bliffuer stercker, oc besynderlig aff then vnøtige hoff; kørner thi her op, tha giør thi siden, huad ti velle, oc j skal spørre, thet skal gaa vnderlig til; atj ther for ville [vel giøre oc tale met] Holger Rossenkrans her om, at hand ville [giffue thet] konn. mat t til kenne met ti beste lempe, vi torre sel icke skriffued konn. mat t til; huad aarsage der til er, [vide] j s. 682vel, oc ville vi jcke gærnne, at Danneiel skulle faa thet at vede, at vi der om har skreffued; aarsagen kand j oc vel sel betenck; j ville der for giøre thet beste her vdj, att thet motte bliffue oss vbemert, [att] vi har skreffued der om; men Holger maa j vel siged, oc ter som hand jcke var til stæde, at thet(!) ville lige saa skriffue ham til met thet første, oc at hand ville thet for giffue met thi beste læmpe oss vbererckt (!); men hues ti kørner, frotter ieg, at j skal saa snart spørre onne tidenne til oss som gode, ti vi har hørt vnderlig or aff thi for nemste, som vi vil ydermer sige eder, naar Gud vel, vi findis, en vi nu skriffue kand etc. Kære her Maaens, nu vdj løffuer dages, som vy droge paa vægen til Gamelløsse, tha holt vi en tid lang paa en slæt oc bide effter rytter oc knætte, ti vægen var saare om ¹⁾ sommestæd; tha red her Laue Brade oc snacked met Mansten ²⁾ oc spurde ham at, om hand var hos paasske dag, der Naniel(!) Ransso var eders gest, oc om hand hørde ti or, som Daniel haffde sagt for konn. mat t, j same tid skulle haffue sagt; tha siger her Laffue for oss, at Mandsten sor ved hans høgeste ed, at hand aldri hørde ti or aff eder. Vi haffuede vel gærne sport ham at, men vi har for aarsage skyl jcke tort; j ville ³⁾ talle her om, at vi der om har eder til skreffued. Saa maa j oc ved for vest, at vy er thenne time j m mand suager, en vy var, vy droge op fra Varbiære, baade med ti, som slagen, fangen, død oc bort løffue er, saa haffuen ⁴⁾ forminskes huer dag. Frans Brockenhus sagde vdj dag, han haffde jcke vden vij c mand aff alle thi, hand haffde, ther helbrede er, men hand haffde ij c syge og saare, oc dør daglig aff tom. Saa ved vy nu jnted vider at skriffue eder til paa tene tid, men s. 683giøre gærne aff vor ringe mackt, hues i kand haffue got aff, oc vel her met haffue eder Gud alsom mettiste beffalindis. Giøre vel oc helsser Børe Trolle met mane gode netter paa vaare vegne. Aff felt læggerred for Eisbore thenn 2. dag agusti anno domini mdlxv.

Peder Bjld.

Stenn Rossenspare.

(Bagpaa: To Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige och welbyurdiige mannnd her Magnnnus Gyldennstyernne tyll Sthiernnhollum, riider, konng. matt.s stadtz holler y Kyøffuinnghaffnn, wor kyerre frennde och sønnderliige guode wenn, wennligen tyll schreffuit.

Anamet ten 7. augusti fra Per Bylle oc Sten.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

- 1) At sende mer af tet folck.
- 2) Løsse er.
- 3) En skou, dij Suenske wylle wert tyl.
- 4) Skermutzel.
- 5) Olluff skriffuer.
- 6) Lod.
- 7) Regyster.
- 8) Klypijng.
- 9) Notta.

Tr.: H. Rørdam: Hist. Kildeskr. 2. R. I, S. 727—37 og delvis i Hist-Tidsskr. 5. R. V, S. 315ff. og 5. R. VI, S. 237.